

Vragen van het lid Omtzigt (CDA) aan de staatssecretaris van Financiën over de opschorting en stopzetting van kinderopvangtoeslag

Vraag 1.

Heeft u kennis genomen van de uitspraak van de Raad van State, waarbij de Belastingdienst in het ongelijk is gesteld en aan een ouder, wiens kinderopvangtoeslag in september 2014 is stopgezet en is teruggevorderd voor dat jaar, alsnog moet worden uitbetaald? (1)

Antwoord

Ja.

Vraag 2.

Hoe beoordeelt u de gang van zaken in dit specifieke geval? Kunt u aangeven welke zaken er in uw ogen zijn misgegaan bij de Belastingdienst/Toeslagen?

Antwoord

Naar aanleiding van signalen van mogelijk misbruik met de kinderopvangtoeslag heeft Belastingdienst/Toeslagen besloten nader onderzoek te doen bij verschillende aanvragers, waaronder de aanvrager in dit specifieke geval. Deze aanvragers is zijn verzocht bewijsstukken te overleggen. Tegelijk met de uitvraag van deze stukken is al aangekondigd dat de kinderopvangtoeslag gestopt wordt. De stopzetting heeft plaatsgevonden per 1 september 2014. Dit heeft tot gevolg gehad dat er geen terugvordering is ontstaan maar dat er ook geen kinderopvangtoeslag meer werd uitbetaald gedurende het onderzoek. De stopzetting heeft dus plaats gevonden voordat het onderzoek was afgerond. Hoewel Belastingdienst/Toeslagen wel de bevoegdheid heeft om een lopend voorschot te herzien, was dat in dit geval niet de meest passende maatregel. Stopzetting dient immers pas plaats te vinden als er een duidelijke aanwijzing is dat de betreffende aanvrager geen recht heeft. (Volledige zekerheid kan vaak pas na afloop van het berekeningsjaar gegeven worden, omdat dan pas alle grondslagen bekend zijn.) In dit deze gevallen, waarbij nog een onderzoek liep en nog geen conclusies getrokken konden worden, was het opschorten van de betalingen een passendere maatregel om te voorkomen dat ten onrechte kinderopvangtoeslag uitbetaald wordt.

Overigens merk ik op dat Belastingdienst/Toeslagen al voor de uitspraak van 8 maart 2017 zijn werkwijze had aangepast. Het voorschot wordt nu alleen nog gestopt als er een duidelijke aanwijzing is dat er geen recht bestaat. Bij onzekerheid wordt eerst onderzoek gedaan, voordat de toeslag gestopt wordt. Daar waar nodig wordt de betaling lopende het onderzoek opgeschort om te voorkomen dat ten onrechte toeslag wordt uitbetaald.

Verder heeft in dit geval de communicatie ook te wensen overgelaten. Aan de aanvragers is niet duidelijk verteld hoe en wanneer de bewijsstukken beoordeeld zullen worden en wanneer hij zij over de uitkomsten geïnformeerd zouden worden. Ook is onvoldoende gecommuniceerd waarom er geen recht zou bestaan en voor welke periode het recht op kinderopvangtoeslag was beëindigd. Ten slotte is niet adequaat gereageerd op de vragen die de aanvrager hierover gesteld heeft. Hoewel deze onjuiste en onvoldoende wijze van communicatie een uitzondering is, zijn wel maatregelen genomen om dergelijke fouten te voorkomen.

Vraag 3.

Met opmerkingen [] : Er is daadwerkelijk een (gedeeltelijke) uitbetaling geweest. Het lijkt mij daarom niet nodig om een heel verhaal op te houden dat er nog vorderingen open stonden en dat dus niet (alles) uitbetaald is.

Met opmerkingen [] : Eens.

Met opmerkingen [] : Klopt. Bij de beantwoording van Kamervragen gaan we (in principe) niet in op specifieke gevallen. Lijkt mij goed om dat in dit geval ook niet te doen. Zou ingaan op de algemene gang van zaken en de algemene werkwijze.

Met opmerkingen [] : Is het wel verstandig om in te gaan op een specifiek geval ivm privacy?

Misschien is het beter om te stellen dat wij wegens de privacy niet ingaan op specifieke gevallen maar dat we wel een schets van de algemene gang van zaken kunnen geven bij het onderzoek.

Met opmerkingen [] : Ik zou dit wel benoemen, anders lijkt het net alsof we per direct alles hebben gestopt ipv de 'zachte stop'.

Met opmerkingen [] : Zou deze datum niet noemen maar aangeven dat de werkwijze (begin 2017 neem ik aan) is aangepast.

Met opmerkingen [] : Op basis waarvan beoordelen wij in welke situaties opschorten nodig is? Blijkbaar was er in deze situatie voldoende aanleiding om te veronderstellen dat er geen recht bestond maar op basis waarvan?

Met opmerkingen [] : @ [] : Dit is bij veel van deze dossiers gebeurd. Heeft [] ook zelf bijv. de BelTel benaderd en daar geen antwoord gekregen?

Met opmerkingen [] : [] heeft 3 keer de Belastingtelefoon gebeld voordat de stukken waren beoordeeld. Alle drie de keren is, volgens de gespreksnotities, [] medegedeeld dat de stukken nog beoordeeld moeten worden en dat [] dit af moet wachten.

Met opmerkingen [] : Dit roept de vraag op welke maatregelen er dan genomen zijn. Als dit een uitzondering is waarom dienen er dan maatregelen genomen te worden?

De Raad van State is van oordeel dat de Belastingdienst/Toeslagen bij de stopzetting van het voorschot niet heeft gehandeld in overeenstemming met de systematiek van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir), omdat opschorting op grond van artikel 23 Awir meer wettelijke waarborgen biedt dan het op nihil stellen van het voorschot op grond van artikel 16, vijfde lid, Awir en betrokkene niet gewezen is op de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen. Bij hoeveel mensen heeft de Belastingdienst/Toeslagen een voorschot stopgezet zonder dat zij op de mogelijkheid gewezen zijn dat zij hiertegen bezwaar konden maken?

Antwoord

Op elke voorschotbeschikking staat standaard de bezwaarclausule. Bij stopzetting van een voorschot wordt de aanvrager dus altijd gewezen op de mogelijkheid van bezwaar maken. Dat is ook in dit geval gebeurd. De Raad van State heeft echter geoordeeld dat in het besluit van 21 augustus 2014 niet duidelijk genoeg geformuleerd was dat de toeslag beëindigd was en dat, ondanks de bezwaarclausule, het daarom niet duidelijk genoeg was dat tegen de beëindiging van het voorschot per 1 september 2014 bezwaar gemaakt kon worden.

Verder ben ik van mening dat opschorting op grond van artikel 23 Awir niet meer wettelijke waarborgen biedt en ik lees in de uitspraak ook niet dat de Raad van State dat wel heeft gezegd. Tegen beide beslissingen kan bezwaar aangetekend worden. Wel ben ik van mening dat opschorting in deze situatie een passendere maatregel was geweest dan de stopzetting van de toeslag, omdat op het moment van stopzetting het onderzoek nog gaande was en daarom nog niet duidelijk was of het voorschot op een verkeerd bedrag was vastgesteld. Nu deze passendere maatregel niet is gebruikt, deel ik het oordeel van de Raad van State dat niet de vereiste onzorgvuldigheid is betracht.

Vraag 4.

Van hoeveel mensen die via het betreffende gastouderbureau kinderopvangtoeslag kregen is de kinderopvangtoeslag stopgezet en teruggevorderd? Bij hoeveel mensen is dit achteraf teruggedraaid?

Antwoord

Bij 232 aanvragers die aangesloten waren bij het betreffende gastouderbureau is de toeslag ~~gedaan-uitgevoerd~~ en is het voorschot gestopt. In dit licht verwijs ik ook naar het rapport van de Nationale ombudsman van XXX.

Bij hoeveel mensen de stopzetting en terugvordering achteraf is teruggedraaid kan ik niet aangeven, omdat er nog een aantal procedures loopt. Wel heeft in verschillende dossiers de rechter inmiddels geoordeeld dat de stopzetting en terugvordering terecht was.

Vraag 5.

Hoeveel van deze mensen hebben bezwaar gemaakt en hoeveel van deze bezwaren zijn op tijd behandeld? Kunt u aangeven hoe lang het gemiddelde bezwaar geduurd heeft?

Antwoord

Vraag 6.

Van hoeveel toeslagerechtigden is het bezwaar afgewezen met als motivering dat zij na de datum van stopzetting niet de volledige kosten betaald hadden en daarom voor het hele jaar geen recht hadden op kinderopvangtoeslag?

Met opmerkingen []: Op elk besluit staat standaard een bezwaar- of beroepsclausule.

Ik zou dit ervan maken. Zo geven we aan dat er altijd duidelijk staat welke stap iemand moet zetten indien hij/zij het er niet mee eens is. Komt m.i. duidelijker over dan enkel voorschotbeschikking.

Met opmerkingen []: Zou dit anders formuleren. Zou niet zeggen dat we onzorgvuldig zijn geweest.

Met opmerkingen [] @ []: Noemen wij doorgaans aantallen bij een dergelijke vraag? De No is ook met een onderzoek bezig. Daarin zal komen te staan dat bij 232 ouders gestopt is. De aantallen zijn op zich dus geen geheim.

Met opmerkingen []: Klopt dit aantal uit het rapport van de No?

Met opmerkingen []: 232 is inderdaad gecommuniceerd maar er zijn ook andere aantallen. B/T is uitgegaan van een populatie van 300 maar daar zitten ook burgers bij die geen opvang hadden via []. Wij hebben in beginsel 300 naar de NO gecommuniceerd (brief van 22-12-2016). Op 6 juni hebben wij aanvullende vragen beantwoord omdat [] zelf het aantal 232 doorgeeft. We hebben het standpunt ingenomen dat de claim van [] dat het gaat om 232 klanten van [] niet vast te stellen is (zie de brief van 6-6-2017).

Met opmerkingen []: Datum en vindplaats toevoegen.

Met opmerkingen []: Zou hier volstaan door te zeggen dat de procedures nog lopen en we daarom deze vraag niet kunnen beantwoorden.

Met opmerkingen [] @ []: heb jij de cijfers hiervoor?

Met opmerkingen []: Heb ik. Gaat wel even kosten om deze vraag specifiek te kunnen beantwoorden. We kunnen al wel stellen dat het bezwaar te lang heeft geduurd. Ik zou zelf verwijzen naar het rapport van de NO. In de brief van 6-6-2017 hebben wij dit namelijk uitgeschreven.

Antwoord

Als voor het gehele jaar kinderopvangtoeslag is aangevraagd, wordt beoordeeld of ook voor het hele jaar de kosten zijn betaald. Dit uitgangspunt is door de Raad van State in de uitspraak van 8 maart 2017 ook nogmaals bevestigd. In een beslissing op bezwaar waarin geoordeeld is dat er voor het hele jaar geen recht bestaat, zal dus als motivering worden gegeven dat niet alle kosten voor het hele jaar zijn betaald.

Vraag 7.

Klopt het dat ouders verzocht is om met bewijsstukken naar het belastingkantoor te komen en dat deze ouders maanden later een bericht ontvingen dat 'Op basis van de bewijsstukken hebben wij de aanvraag opnieuw beoordeeld. Wij zetten uw aanvraag kinderopvangtoeslag stop omdat de bewijsstukken niet juist waren', maar dat deze ouders, hoezeer ze ook aandrongen, niet te horen kregen welke stukken onjuist waren in de ogen van de Belastingdienst?

Antwoord

Er zijn inderdaad gevallen geweest waarin de ouders onvoldoende zijn geïnformeerd over welke stukken onjuist zijn. De communicatie hierover is inmiddels verbeterd.

Vraag 8.

Hoeveel mensen hebben in 2014 en 2015 een brief ontvangen van de Belastingdienst dat hun toeslag is stopgezet vanwege onjuiste bewijsstukken zonder dat vermeld werd welke bewijsstukken niet juist waren?

Antwoord

Of alle en de juiste bewijsstukken zijn overlegd wordt per dossier beoordeeld. Op basis van deze beoordeling wordt een beslissing gemaakt. De behandelaar zal per dossier dus een brief maken. Ik kan daarom niet ~~te~~ zeggen hoe vaak in dergelijke brieven bij hoeveel personen onvoldoende is gespecificeerd waarom de overlegde bewijsstukken niet voldoen.

Vraag 9.

Hoe kan een toeslaggerechtigde, wiens toeslag wordt stopgezet of teruggevorderd en die afhankelijk is van de toeslag om de kosten van kinderopvang te kunnen betalen, snel aantonen dat de toeslag ten onrechte is stopgezet of teruggevorderd?

Antwoord

Vraag 10.

Kunt u de beleidsinstructies voor het stopzetten, controleren en terugvorderen van kinderopvangtoeslag in 2014 en 2015 openbaar maken?

Antwoord

De bevoegdheden en verplichtingen voor Belastingdienst/Toeslagen met betrekking tot het stopzetten, controleren en terugvorderen van kinderopvangtoeslag zijn in de wet- en regelgeving neergelegd. Er zijn geen aanvullende beleidsinstructies gegeven voor kinderopvangtoeslag in 2014 en 2015.

Vraag 11.

Met opmerkingen []: We hebben hier nog geen antwoord gegeven op de vraag hoeveel personen deze motivering gehad zouden hebben.

Ik zou stellen dat we dat niet vast kunnen stellen omdat elke zaak individueel wordt bekeken en verschillende factoren kunnen spelen die het recht op toeslag beïnvloeden.

Met opmerkingen []: Naar welke kanalen willen we hier verwijzen? Bezwaar maken is natuurlijk de meest geëigende weg, maar dat is niet altijd de snelste weg.

Met opmerkingen []: Ik zou het bij bezwaar houden. Als de behandeling van een bezwaar immers te lang duurt zijn er mogelijkheden om dat te versnellen: ingebrekestelling en beroep wegens niet tijdig nemen besluit.

Met opmerkingen []: Zou hier aangeven welke standaard mogelijkheden er zijn. Neem aan dat baliebezoek een optie is om zaken sneller te regelen.

Met opmerkingen []: Los van wat er in wet- en regelgeving is vastgelegd hebben we voor de uitvoering een beleid: dat is toch onze handhavingsstrategie?. Maar zou daar zeker niet op ingaan.

Met opmerkingen []: Waar ik nog wel even aan denk is de discussie die we met SZW hebben gehad over de EB. SZW heeft daarover een brief naar de kamer gestuurd.

Mag de Belastingdienst opschorten of stopzetten als de toeslaggerechtigde de gevraagde informatie aanlevert en deze informatie geen aanwijzingen bevat dat geen recht bestaat op toeslagen?

Antwoord

Nee. Als er geen aanwijzingen zijn dat er geen recht bestaat op de toeslag, mag deze niet opgeschort of gestopt worden. Dit gebeurt dan ook niet. De beoordeling of alle gevraagde informatie is aangeleverd en of er aanwijzingen zijn dat er geen recht bestaat op een toeslag blijft echter een individuele beoordeling. Daarbij merk ik tevens op dat Belastingdienst/Toeslagen niet alleen de door toeslaggerechtigde aangeleverde informatie meeneemt bij de beoordeling, maar ook informatie die van andere partijen, zoals een kinderopvanginstelling, is verkregen.

Vraag 12.

Waren de beleidsinstructies voor controle, stopzetten en terugvorderen van kinderopvang 2014 en 2015 in overeenstemming met de Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen? Indien zij niet in overeenstemming daarmee waren, op welk(e) punt(en) was er dan een afwijking?

Antwoord

Zie antwoord vraag 10.

Vraag 13.

Welke wijzigingen in beleid vonden er plaats in 2013 en 2014 naar aanleiding van de zogenaamde Bulgarenfraude?

Antwoord

Op 1 januari 2014 is de Wet aanpak fraude toeslagen en fiscaliteit in werking gestreden. Deze wet bevat een aantal maatregelen om fraude tegen te gaan, waaronder meer mogelijkheden voor Belastingdienst/Toeslagen om vooraf controle uit te voeren. Zoals eerder aangegeven zijn er naast de wet- en regelgeving geen beleidsinstructies gegeven.

Vraag 14.

Zijn er ouders, kinderopvanginstellingen/gastouders en bemiddelingsbureaus die een onnodig grote schade geleden hebben van het abrupt stopzetten en terugvorderen van kinderopvangtoeslag in 2014? Zo ja, om hoeveel mensen en instellingen gaat het dan?

Antwoord

Nee. Een kinderopvanginstelling en een ouder gaan een civiele overeenkomst aan, waarbij de instelling zich verplicht om kinderopvang te bieden en de ouder zich verplicht daarvoor te betalen. Wanneer aan alle verplichtingen wordt voldaan, kan de ouder een tegemoetkoming in de kosten van de kinderopvang krijgen. De ouder blijft in alle gevallen zelf verantwoordelijk voor de betaling van de kosten voor kinderopvang. Belastingdienst/Toeslagen is hierin geen partij.

Hierbij merk ik op, dat de kinderopvangtoeslag in eerste instantie als een voorschot wordt verleend. Pas na afloop van het jaar wordt het daadwerkelijke recht op de kinderopvangtoeslag vastgesteld.

Vraag 15.

Met opmerkingen : Niet te zeggen want er is geen onnodig grote schade geleden.

Kunt u deze vragen een voor een en binnen de reguliere termijn van drie weken beantwoorden?

Antwoord

- (1) ABRvS 8 maart 2017, ECLI:NL:RVS:2017:589.